

Täysistunto

Torstai 2.10.2025 klo 16.00—20.11

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta sekä virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.10 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhe-
mies! Käsillä oleva hallituksen esitys liittyy kaksi vuotta sitten, edellisellä hallituskaudella
tehtyyn virvoitusjuomaveron uudistukseen. Veroon sisältyvää terveysohjausta vahvistet-
tiin tuolloin, mutta muutosten voimaantulo jäi odottamaan Euroopan komission valtioneu-
voston päätöksen.

Valtioneuvoston käsittely kesti valitettavasti kaksi vuotta, ja sen aikana selvisi, että valtioneu-
voston päätöksen saamiseksi lakiin on tehtävä eräitä muutoksia. Kevään 2023 uudistuksessa
pakkaamattomat juomat oli jätetty veron ulkopuolelle. Komissio katsoi kuitenkin, ettei
pakkaamattomien juomien jättäminen kokonaan verotuksen ulkopuolelle ole oikeassa suh-
teessa verotuksen aiheuttamaan hallinnolliseen hankaluuteen, kun ajatellaan veron valtion-
taloudellista tavoitetta. Pakkaamattomat juomat on siis otettava veron piiriin, mutta niitä
voidaan kuitenkin verottaa poikkeuksellisesti alimmalla verotasolla sokeripitoisuudesta
riippumatta. Näin yritykset välttyvät sokeripitoisuuden selvittämiseen liittyvältä erityisel-
tä hallinnolliselta hankaluudelta.

Muut komission valtioneuvoston päätökset liittyivät kiinteiden juoma-ainesten verottamiseen
ja kasviperäisten juomien verovapauden edellytysten täydentämiseen.

Lakitekniikan selkeyden vuoksi keväällä 2023 vahvistettu laki kumottaisiin ja kaikki
muutokset tehtäisiin voimassa olevaan lakiin. Tämän vuoksi esitykseen sisältyvät myös jo
kertaalleen hyväksytyt ehdotukset, kuten vesien veronalaisuuden pakkauskokorajan pois-
taminen sekä veroporrastus. Juoman sokeripitoisuuteen perustuvan veroporrastuksen arvi-
oidaan siirtävän kulutusta vähemmän sokeria sisältäviin juomiin, joten muutoksella voi
olla myös terveyttä edistävä vaikutus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tilanne on erittäin vaikea. Kuluvana vuonna valtio ottaa uutta velkaa yli 14 miljardia euroa. Se on valtavan suuri rahamäärä, ja velat pitää maksaa takaisin korkojen kera.

Esityksessä ehdotetaan siten myös virvoitusjuomaveron korottamista. Vuoden 2023 uudistuksen verotasoihin tehtäisiin 11 sentin tasakorotus. Veronkorotus lisäisi verotuottoa vuositasolla noin 110 miljoonalla eurolla. Vuonna 2026 lisäkertymä jäisi tätä vähäisemmäksi, noin 64 miljoonaa euroon. Tämä johtuu sekä valmisteverotuksen tilitysjaksojen vaikutuksesta että siitä, että muutosten ehdotetaan tulevan voimaan huhtikuun alussa 2026, ei siis vuoden alussa. Voimaantulossa on huomioitu elinkeinoelämän lausuntopalaute siitä, että muutoksiin valmistautumiseen tarvitaan aikaa ja että toimialalla sopimus- ja valikoimajaksot ovat pitkiä.

Virvoitusjuomaveron korotukseen liittyen ehdotetaan lisäksi, että myös kaikkein miedoimpien, 1,2—2,8 tilavuusprosenttisten niin sanottujen muiden käymisteitse valmistettujen juomien, kuten miedoimpien siiderien, veroa nostettaisiin. Ilman veronkorotusta näiden tuotteiden alkoholivero jäisi selvästi alhaisemmaksi kuin etenkin paljon sokeria sisältävien juomien virvoitusjuomavero.

Hallituksen esitykseen sisältyvälle ehdotukselle virvoitusjuomaverolain muuttamiseksi on nyt siis komission virallinen valtioneuvoston hyväksyntä. Esitys mahdollistaa sen, että virvoitusjuomaveron uudistus voidaan viimein saattaa voimaan. Veromallissa makeutettujen juomien verotaso on alhainen, koska valtioneuvoston malli on rakennettu sokerin verotuksen vaaraan, ja siitä ei voida poiketa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

18.14 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kaikki me tiedämme, että arjen valinnat vaikuttavat terveyteemme, usein juuri ne pienet valinnat, kuten valitsemmeko hissien sijasta portaat ja mitä juomme janoamme. Nyt käsiteltävä virvoitusjuomaveron uudistus on harkittu tätä silmällä pitäen. Tässä esityksessä virvoitusjuomavero porrastetaan kuuteen luokkaan juoman sokeripitoisuuden mukaan. Mitä enemmän sokeria, sitä enemmän veroa — tämä on selvä viesti. Me Suomessa tarvitsemme terveellisten elämäntapojen kurinpalautuksen.

Arvoisa puhemies! Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi ne makeimmat virvoitusjuomat maksavat jatkossa enemmän, kun taas vähemmän sokeria sisältävien tuotteiden hinnat nousevat maltillisemmin. Esitys sisältää muitakin yksityiskohtia. Jatkossa vero ulottuisi myös yli viiden litran myyntipakkauksiin ja kiinteisiin juoma-aineksiin, jotta porsaanreiät saadaan tukittua. Samoin kasvipohjaisissa juomissa rajattaisiin verovapaus vain niihin, joissa on riittävästi kalsiumia, jotta terveyttä tukevat vaihtoehdot säilyvät edullisempina. Tämä ei ole siis pelkkää verotekniikkaa vaan keino ohjata kulutusta terveellisempiin valintoihin ja varmistaa, että verotus kohtelee kaikkia tuotteita reilusti.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on selkeä arvovalinta. Tämä esitys on konkreettinen esimerkki hallituksen kestävästä verotuksen linjasta, jossa verotuksen painopistettä siirretään työn verotuksesta haittaveroihin. Näin lopputulos on selvä ja välttämätön. Verotus toimii kahdella rintamalla: se turvaa julkista taloutta ja tukee kansanterveyttä. Hallitus haluaa näyttää, että vastuullinen veropolitiikka voi olla sekä taloudellisesti että inhimillisesti kestävää. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström poissa. — Edustaja Lohi.

18.18 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että ehkä kuitenkin tärkein motiivi, voi sanoa, muuttaa tätä virvoitusjuomaveroa on fiskaalinen eli valtiontalouteen vaikuttava. Totta kai tässä samalla nyt muutetaan tätä rakennetta, ja minusta tämä on ihan järkevää kaiken kaikkiaan. Kuten tuossa edellä edustaja Hänninen totesi, niin on järkevämpää, että verotetaan enemmän niitä, jotka ovat terveydelle haitallisempia, kuin niitä, jotka eivät ole niin haitallisia.

Toisaalta ymmärrän kyllä, voi sanoa, mehuja valmistavia tehtaita, jotka arvostelevat sitä, että vaikka tässä nyt tuodaankin nämä paikan päällä puristetut mehut verotuksen piiriin, niin jää paljon matalammaksi se kanta. Jos sama appelsiini puristetaan tehtaalla ja purkitaan ja tuodaan kauppaan, vero on korkeampi kuin siellä paikan päällä, jos oikein olen ymmärtänyt. Tällainen tilanne edelleen tässä säilyy, vaikka tuodaankin verotuksen piiriin. Mutta ymmärrän tämän vaikeuden. Tässä ei voi lähteä kovin mahdotonta hallinnollista taakkaa niille kaupoille tuomaan. Kaiken kaikkiaan näen, että kun meillä verorakennetta on lähdetty muuttamaan niin, että työn verotusta halutaan keventää, niin meillä ei kauhean paljon ole valinnanvaraa sitten, missä me lähdetään korottamaan veroja. Silloin meidän on pakko puuttua tämäntyyppisiin ratkaisuihin.

Kyllä olen isossa kuvassa tukemassa tätä hallituksen esitystä, joka nyt täällä on käsiteltyssä, ja pidän tätä tähän kokonaisuuteen nähden järkevänä. Joskin aina itseä mietityttää myös se, että kun meillä kaikki haittaverot alkavat olla kanssa tapissa — jos me katsotaan eurooppalaista vertailua, niin kaikki haittaverotkin alkavat olla meillä Euroopan korkeimpia — niin missä vaiheessa tulee näissä haittaverossa aina kussakin tavallaan se Lafferin piste eli se, että verojen korottaminen vaikuttaakin ihmisten käyttäytymiseen sillä tavalla, että he lähtevät kulutusta pienentämään, mikä ajatus monessa haittaverossa saattaakin olla taustalla. Vaikkapa tupakkaverossa, kun pannaan tupakkaan vähän hintaa, niin ihmiset tupakoivat vähemmän. Mutta sitten, kun ne alkavat tupakoimaan vähemmän, me saadaankin vähemmän verotuloja, eli nämä kääntyvät jossain vaiheessa laskuun, ja sen takia tämä ei ole ihan staattinen tilanne. Meillä tulevaisuudessa voi tulla muutoksiakin näihin verokertymiin.

Haaste tai ongelma on kuitenkin yhteinen, enkä tästä hallitusta voi missään tapauksessa moittia. Tämä on meidän yhteinen tilanne, ja yhdessä me näitä mietitään. Siksi, kuten sanoin, olen isossa kuvassa tämän esityksen kannalla ja pidän tätä valtiontalouden kannalta järkevänä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri? Olkaa hyvä, kaksi minuuttia enintään.

18.20 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille puheenvuoroista. — Palaan näihin edustaja Lohen esiin ottamiin pakkaamattomiin juomiin: Viime kaudella, kun tätä uudistusta tehtiin, puhuttiin niin sanotusta smoothie-poikkeamasta, eli koettiin tarpeelliseksi, että näitä varsin terveellisiä smoothieja, joita valmistetaan pienissä kojuissa, ei tarvitsisi näin verottaa. Tosiaan juuri tämä oli komission mielestä se ongelmakohta tässä, ja niinpä niihin piti kohdistaa veroa, tosin sillä matalimmalla tasolla tästä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Olen edustajan kanssa tismalleen samaa mieltä siitä, että kun fiskaalisesti tarvitsemme tuloja ja toisaalta menosäästöjä, niin verotuksen alalla on parempi korottaa sitten haittoja kuin esimerkiksi kohdistaa työhön tai yrittämiseen mitään veronkorotuksia.

Näistä haittaveroista, ja kun edustaja Lohi otti esille tupakkaveron esimerkkinä, täytyy mainita se, että todella tämä hallitus esimerkiksi tupakkaveroa on korottanut jo useamman kerran ja se alkaa todella olla tapissa. Ensi viikolla olen matkalla Luxemburgiin neuvoston kokoukseen, ja siellä käsitellään EU-tason minimitupakka- ja -nikotiiniveroja. Niistä suunnitellaan myös omaa varaa. Tämä olisi itse asiassa Suomen edun mukaista, koska meidän verotasomme ylittävät reilusti sen vähimmäisverotason, josta EU-tasolla voitaisiin edes keskustella, koska meillä tämä verotus on niin korkealla. Nämä asiat ovat sellaisia, että näistä keskustellaan sitten myöhemmin lisää, mutta tällainen huomio siihen. Tietenkin, kun otetaan huomioon tällainen haitta kuin tupakka, esimerkiksi jos Suomen lähialueilla on huomattavasti paljon edullisempaa tupakkaa, se vaikuttaa matkustajatuonnin kautta sitten taas siihen, että se laskee verotuottoja Suomessa ja lisää matkustajatuontia ja voi aiheuttaa myös salakuljetusta. Sitten mikäli myös lähialueilla tai Euroopassa laajemmin nostettaisiin verotasoja, se taas voisi hyödyttää meitä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.